

Sote- ja maakuntauudistus kuntien kannalta

Varatoimitusjohtaja Timo Reina

Sosiaali- ja terveydenhuollon ATK-päivät 23.5.2017
Finlandia-talo

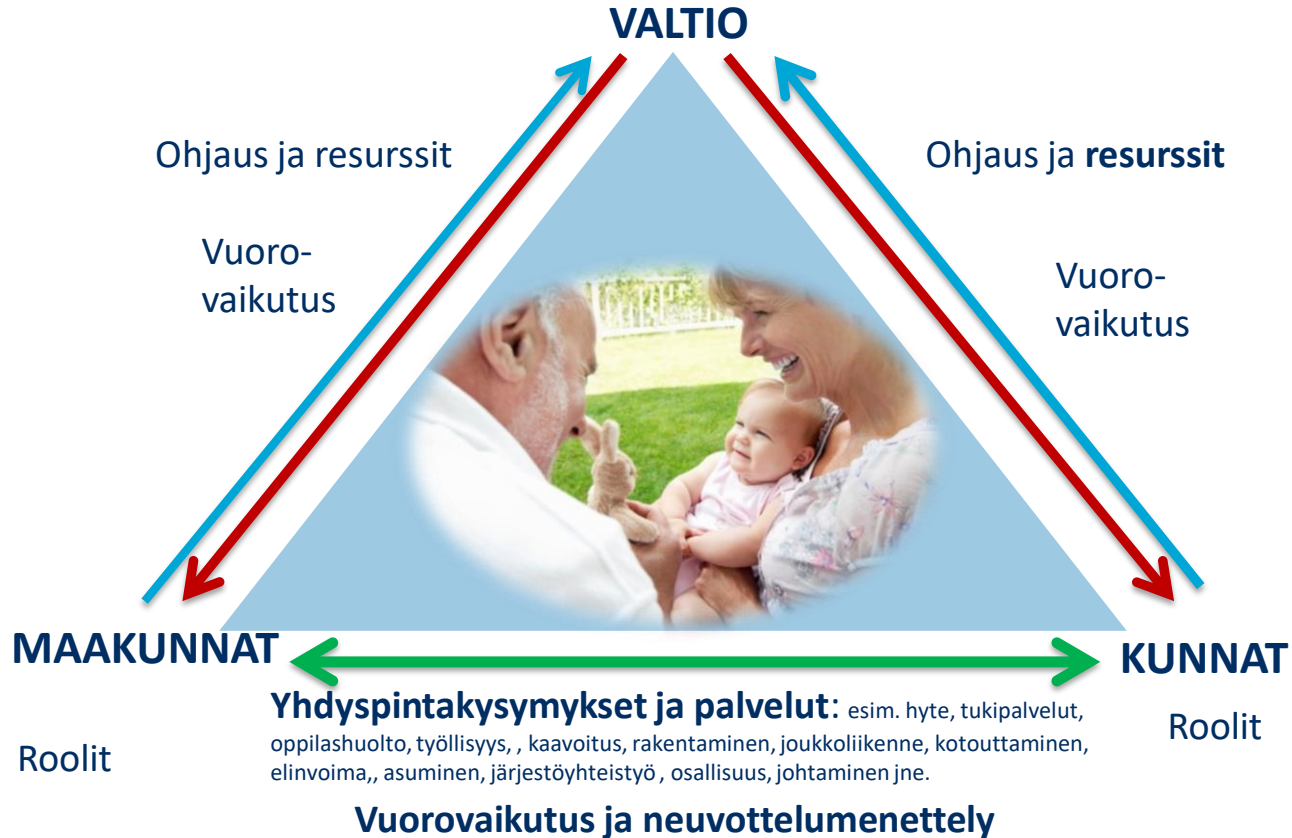
Maakuntaudistus kuntien kannalta

- Kysymys on pääosin kuntien (ja kuntayhtymien) tehtävien ja resurssien uudelleenorganisoinnista.
- Uudistus näyttäytyy erilaiselta eri kunnissa ja maakunnissa johtuen etenkin siitä, miten sote-tehtävät nyt hoidetaan.
- Kuntien elinvoimatehtävät eivät vähene, mutta niihin liittyviä asiakokonaisuuksia siirtyy valtion aluehallinnosta (ELY-keskuksilta) itsehallinnon piiriin.
- Kuntien tuleva rooli on osin selkiintymätön, mutta silti selkeämpi kuin maakuntien.
- Kunnalla on vaalit, verot, runsaasti lakisääteisiä tehtäviä ja yleinen toimiala, maakunta hoitaa laissa säädettyjä tehtäviä valtion varoilla.

Kunta ja maakunta – yhteistyötä ja työnjakoja

- Kunnan ja maakunnan tulisi olla **osa itsehallinnollista Suomea**; maakunta vertautuu lähinnä kuntaan, mutta erojakin on.
- Kunta ja maakunta ovat **rinnakkaisia toimijoita**, joilla on ”isossa kuvassa” yhteiset asukkaat ja alue, joista ne ovat vastuussa.
- Tehtävien ja työnjaon tulisi olla selkeä, mutta samalla niistä pitäisi olla mahdollisuus itsehallinnollisten toimijoiden kesken sopia mm. alueellisten erityispiirteiden huomioimiseksi.
- Kunta ja maakunta eivät lähtökohtaisesti kilpaile samoista rahoista; rahoitusjärjestelmät ovat erillisiä.
- Kunnan ja maakunnan uudentyyppisen **yhdyspinnan merkitys** korostuu sekä sotessa että elinvoimatehtävissä. Tämä on tärkeää huomioida myös alueellisessa valmistelussa.

Maakuntia ja tulevaisuuden kuntia tulee valmistella samanaikaisesti

Maakunnan tehtävät ja yhteys kuntiin

Hallituksen esitys 2.3.2017

■ Erittäin merkittävä
■ Merkittävä
■ Vähemmän merkittävä

1. sosiaali- ja terveydenhuolto	2. hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille	3. alueellinen alkoholihallinto	4. pelastustoimi	5. ympäristöterveydenhuolto
6. maatalous ja maaseudun kehittäminen	7. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta	8. kalatalous ja vesitalous	9. aluekehittämisviranomaisen tehtävät, alueen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen	
10. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakkointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu	11. maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavot	12. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen	13. luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito	15. yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustus-tehtävät
14. liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;	16. vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät	17. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät		
18. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa	19. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista	20. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta	21. vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu	
22. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen	23. maakunnan varautuminen ja alueellisen varautumisen yhteensovittaminen	24. maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisavun kustannusten korvaaminen	25. alueelliset romaniaasiain neuvottelukuntia ja romaniaasioita koskevat tehtävät	26. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen

Maakunnille siirtyvät tehtävät ja henkilötyövuodet

Ympäristö- terveydenhuollon yhteistoiminta-alueita 62 _{kpl} 980–1 000 _{htv}	Lomitus, kunnallisia paikallisyksiköitä 44 _{kpl} 4 000 _{htv}	Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioita 190 _{kpl} 200 000 _{htv}
Pelastus- laitoksia 22 _{kpl} 5 500 _{htv}	Maaseutu- hallinto 56 _{kpl} 330 _{htv}	Maakuntien liittoja 18 _{kpl} 600 _{htv}
ELY-keskuksia 15 _{kpl} 2 100 _{htv}	TE-toimistoja 15 _{kpl} 2 800 _{htv}	YHTEENSÄ: yli 400 organisaatiota ja 215 000 henkilötyövuotta

Kuntakentän palautetta huomioitu, korjattavaa on vielä

- Myönteistä mm.:
 - » Verokaton hylkääminen vuosilta 2021 ja 2022
 - » palvelulaitoksesta luopuminen, liikelaitos osaksi maakuntaa
 - » Tukipalveluyhtiöiden roolin muutokset, yhteistyö kuntien kanssa ja yhteishankintayhtiöstä luopuminen
 - » Ensihoito ja pelastustoimi 18 maakunnan järjestämisvastuulle
- Valiokuntakuulemisissa esillä mm.:
 - » Maakuntien itsehallinto heikkoa (valtion vahva ohjaus, interventiot, talous)
 - » Kuntien ja maakunnan mahdollisuus sopia tehtävistä
 - » Omaisuusjärjestelyt ja niiden perustuslainmukaisuus
 - » Kuntien mahdollisuus omistaa suoran valinnan sote-palveluja markkinoilla tuottavia yhtiöitä

ICT-muutoksen onnistumisen edellytykset

Palvelutuotannon yhtiöittäminen ja tietojärjestelmäratkaisut

- Valinnanvapauspalveluiden yhtiöittämisvelvoite sisältää riskejä, jotka voivat johtaa tukipalveluiden ja ICT-ratkaisujen pirstaloitumiseen ja kustannustehottomaan toteutusrakenteeseen
- Maakunnissa on jo käytössä / tulossa käyttöön koko maakunnan kattavia ratkaisuja esimerkiksi alueellisia asiakas- ja potilastietojärjestelmiä joiden kehittämiseen on panostettu merkittävästi
- Mikäli lainsäädännöllä ei selkeästi mahdollisteta maakunnallisesti yhtenäisiä tietojärjestelmiä ja tukipalveluita, uhkaa tämä
 - » kasvattaa entisestään uudistuksen edellyttämiä investointitarpeita
 - » heikentää monituottajamallissa tarvittavaa palveluiden yhteensovittamisen (palveluintegraation) edellytyksiä
 - » heikentää maakunnan omistamien valinnanvapautuottajien toimintaedellytyksiä ja pidentää entisestään mallin käynnistämisen aikataulua

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

4 ELINKEINO- ja
TYÖLLISYYS-
ROOLI

3 OSALLISUUS- ja
YHTEISÖROOLI

1 SIVISTYSROOLI

2 HYVINVOINTI
ROOLI

7 KEHITTÄJÄ- ja
KUMPPANIROOLI

6 ITSEHALLINTO-
ROOLI

YHTEISIÄ
ASIOITA

KOHTAAMIS-
PAIKKOJA

YHTEIS-
TOIMINNALLISUUS

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö, kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne, Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

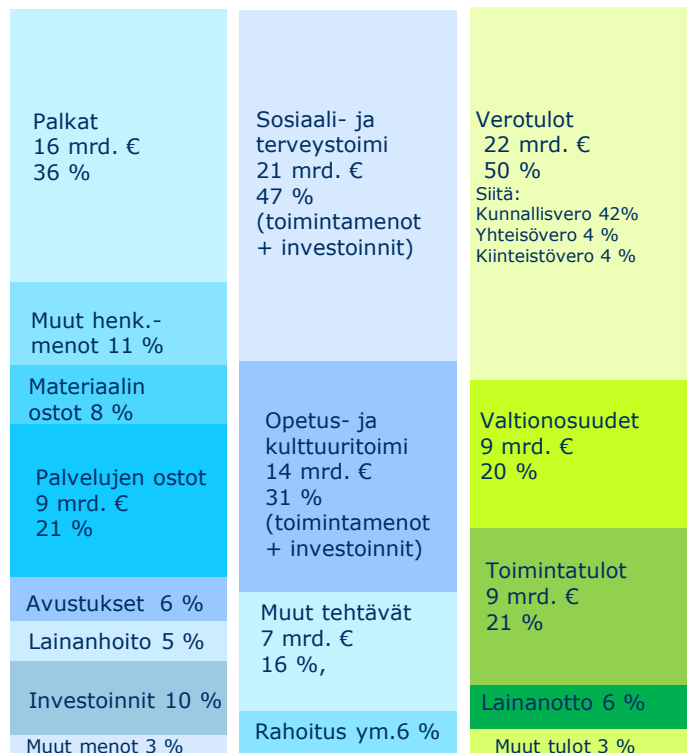
Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

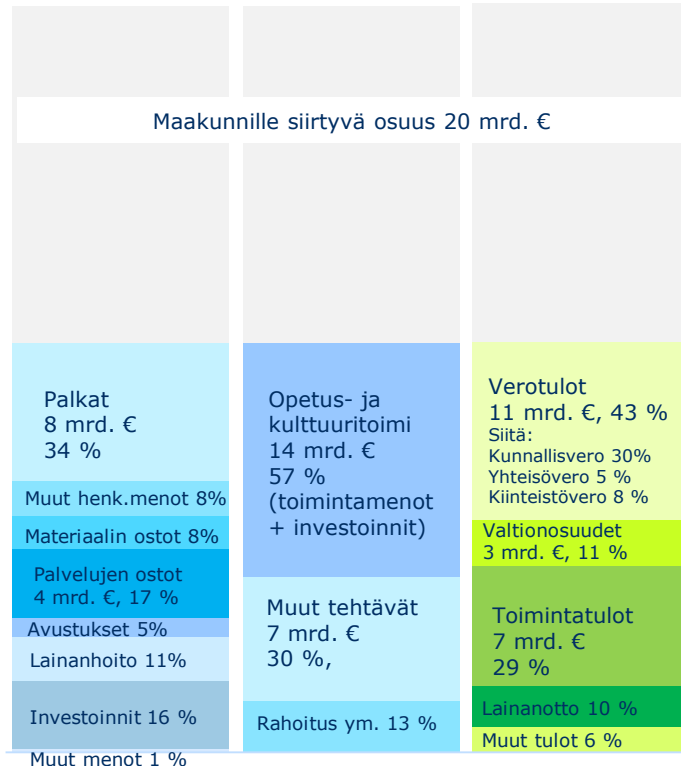
Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot.

ARVIO VUODELLE 2016 noin 44 mrd. €.

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot. **HAHMOTELMA VUODESTA 2019**

noin 24 mrd. € (mukana maakuntaudistus, perustoimeentulotuen siirto Kelalle, kiky-sopimus)

Uuden valtuustokauden alun haasteita

- Tehtävien ja resurssien siirrot
- Yhdyspinnat maakuntaan
- Strateginen näkemys uudesta kunnasta ja sen rakentaminen

Kuntaliitto tukee muutoksessa

- **Mitä?**
 - » Verkostoja
 - » Käytännönläheistä ja tutkittua tietoa
 - » Oppaita
 - » Asiantuntijaneuvontaa
- **Kenelle?**
 - » Kunnille
 - » Kuntayhtymille
 - » Alueille
 - » Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistusta suunnitteleville projektiorganisaatioille
- Tutustu muutostukeen:
www.kuntaliitto.fi/muutostuki
- Kysy Kuntaliiton asiantuntijoilta sote- ja maakuntauudistuksesta:
muutostuki@kuntaliitto.fi

